

Innst. O. nr. 24

(2006-2007)

**Innstilling til Odelstinget
fra næringskomiteen**

Ot.prp. nr. 81 (2005-2006)

**Innstilling fra næringskomiteen om lov om
målenheter, måling og normaltid**

Innhold

	Side		Side
1. Sammendrag	5	4.11 Utfyllende bestemmelser	12
1.1 Hovedinnhold i og bakgrunn for proposisjonen	5	4.11.1 Justervesenets forslag	12
		4.11.2 Departementets vurdering	13
2. Generelt om lovforslaget	5	4.12 Forholdet til annet regelverk	13
		4.12.1 Normaltid	13
3. Gjeldende rett i Norge og tilsvarende lovgivning i nordiske land	6	4.12.2 Kjøpsrettslige regler ved salg av måleredskaper	13
3.1 Gjeldende rett i Norge	6	4.12.3 Reklamasjon	14
3.2 Dansk rett	6	4.12.4 Regelverk om angivelse av mål og vekt, lov om edelmetaller	14
3.3 Svensk rett	7	4.12.5 Departementets vurdering	14
4. Nærmere om de enkelte bestemmelser i proposisjonen	7	4.13 Ikrafttredelse og overgangsbestem- melser	14
4.1 Formål og interesser	7	5. Økonomiske og administrative konsekvenser	14
4.1.1 Justervesenets forslag	7	5.1 Sammendrag	14
4.1.2 Høringsinstansenes syn	8	5.1.1 Justervesenet som ansvarlig for realisering av målenheter	15
4.1.3 Departementets vurdering	8	5.1.2 Nærmere krav til målinger	15
4.2 Lovens materielle og geografiske virkeområde	8	5.1.3 Økt ansvarliggjøring av bruker/eier	15
4.3 Grunnleggende måleteknisk infrastruktur	8	5.1.4 Krav til bruk av måleredskapet og angivelse av måleresultatet	15
4.3.1 Justervesenets forslag	8	5.1.5 Krav til justering og tilhørende gyldighetsperiode opphører som hovedregel	15
4.3.2 Departementets vurdering	9	5.1.6 Tilpassede tilsynsordninger	16
4.4 Generelle bestemmelser	9	5.2 Oppsummering	16
4.5 Krav ved salg mv. av måleredskaper	10	6. Komiteens merknader	16
4.6 Krav ved bruk av måleredskaper	10	7. Komiteens tilråding	17
4.7 Angivelse av måleverdier	11		
4.8 Særlige plikter	11		
4.9 Tilsyn	11		
4.9.1 Departementets syn	12		
4.10 Reaksjoner ved regelbrudd	12		

Innst. O. nr. 24

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 81 (2005-2006)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om måleenheter, måling og normaltid

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Hovedinnhold i og bakgrunn for proposisjonen

Nærings- og handelsdepartementet fremmer i proposisjonen forslag til ny lov om måleenheter, måling og normaltid til erstatning for lov 31. oktober 1946 nr. 2 om mål og vekt.

Det foreslås en modernisering av loven der det er lagt vekt på å sikre en måleteknisk infrastruktur som nyter tillit både i Norge og internasjonalt, og et tilsyn med målinger som legger til rette for effektiv bruk av samfunnets ressurser. Målinger berører mange ulike samfunnsområder, og loven skal kunne dekke samfunnets behov for tilfredsstillende målinger uavhengig av samfunnssektor.

Nærings- og handelsdepartementet har lagt vekt på at den nye loven skal legge til rette for et moderne og fleksibelt tilsyn. Med den nye loven vil det bare føres tilsyn hvis det innebærer en mer effektiv bruk av samfunnets ressurser, eller hvis det er nødvendig for å ivareta beskyttelsesverdige interesser.

Det er Justervesenet som forvalter dagens lov om mål og vekt, og som har det faglige ansvaret for måleteknikk. Departementet ga etaten 27. oktober 2001 i oppdrag å utrede forslag til ny lovgivning på måleteknikkområdet. Utredningen er utarbeidet av en prosjektgruppe i Justervesenet, og ble overlevert til departementet i mars 2004.

Lov om mål og vekt er lite fleksibel med hensyn til hvem som skal utføre oppgaver i medhold av loven. Loven legger klare føringer på Justervesenets

oppbygging og gir Justervesenet enerett og plikt til å utføre kontrolloppgavene. Noe av bakgrunnen for en ny lov ligger i behovet for å åpne muligheten for en endret organisering knyttet til utførelsen av tilsynsoppgavene. Dette ble varslet i St.prp. nr. 1 (2000-2001).

I tillegg til de behov for materielle endringer som foreligger, tilsier det generelle statlige målet om et enklere og mer tilgjengelig regelverk at det utarbeides en ny lov. Nærings- og handelsdepartementet sendte 22. april 2004 et høringsnotat med forslag om ny lov på høring, med frist 10. august 2004. Innholdet i høringsuttalelsene blir i all hovedsak behandlet i tilknytning til de punktene i lovforslaget som uttalelsene tar opp. Høringsinstansene er i hovedsak enige om at det er positivt med en modernisering av lovverket på området. Det er også generell oppslutning om at loven skal legge til rette for et fleksibelt tilsyn. Enkelte av høringsinstansene er imidlertid betenkte vedrørende de vide fullmaktene det legges opp til i lovutkastet.

2. GENERELT OM LOVFORSLAGET

Dagens lov om mål og vekt ble vedtatt i 1946. Det er behov for å modernisere loven av flere grunner, blant annet for å tilpasse lovverket til gjeldende internasjonale avtaler og tekniske krav til måleredskaper.

Vedrørende forskjellen på dagens lov og forslag til ny lov er det i proposisjonen fokusert på to hovedelementer; kriterier for hva det skal føres tilsyn med, og hvordan tilsynet skal utføres.

Ad 1: Dagens lov er bygd opp slik at det i utgangspunktet skal føres tilsyn med alle måleinstrumenter som brukes i kjøp og salg - såkalt "justerplikt". Den nye lovens formål er å sikre en måleteknisk infrastruktur som har tillit nasjonalt og interna-

sjonalt og bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser.

Ad 2: Det følger av loven at "justerplikt" innebærer at ansatte i Justervesenet reiser rundt og kontrollerer alle måleinstrumentene og stempler dem med godkjent-merke. Den nye loven åpner for en vesentlig grad av fleksibilitet hva gjelder bruk av ulike tilsynsmetoder, slik at man kan tilpasse tilsynsmetoden etter de behov som avdekkes gjennom utredninger.

Høringsinstansene er samstemte i sin vurdering av behovet for å modernisere dagens lovgivning på området. Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon (HSH) stiller seg imidlertid kritiske til at det er den enkelte instrumenteier som plikter å sørge for at måleredskapet er tilstrekkelig nøyaktig. HSH mener at "utgiftene forbundet med dette, for den enkelte instrumenteier vil utgjøre et høyere beløp enn det beløp som etter gjeldende regninger innbetales i avgift til Justervesenet".

I Justervesenets forslag til ny lov var det lagt opp til forholdsvis utstrakt forskriftskompetanse, uten at det i alle tilfeller var godt nok beskrevet hvordan det var tenkt at forskriftshjemlene skulle benyttes. Flere av høringsinstansene har reagert på dette. Departementet har søkt å imøtekomme høringsinstansenes syn, ved å nøye vurdere behovet for forskriftshjemler i de ulike bestemmelsene. Departementet har også sett behov for å omformulere en rekke av bestemmelsene slik at det i større grad synliggjøres hvordan loven virker, og slik at forskriftshjemlene begrenses og ikke gir mer enn det høyst nødvendige handlingsrom. Flere av forskriftshjemlene er også strøket.

Når det gjelder NHOs høringsuttalelse om at den "manglende næringslivsinvolveringen" kan innebære et brudd på utredningsinstruksen, legger departementet til grunn at berørte instanser og offentligheten er trukket inn i beslutningsprosessen gjennom høringsrundene. Justervesenet har blant annet hatt møter om lovutredningen i sitt brukerforum, hvor de bransjene som i størst grad berøres av lovgivningen på området, er representert. Videre ble NHO informert om arbeidet med ny lov på et møte med Justervesenet i begynnelsen av 2003.

3. GJELDENE RETT I NORGE OG TILSVARENDE LOVGIVNING I NORDISKE LAND

Alle land som Norge kan sammenligne seg med, har en eller annen form for regulering av forhold knyttet til mål og vekt. I denne sektoren er det i hovedsak de samme utfordringer og problemstillinger som reiser seg. Når det gjelder de land som er parter i EØS-avtalen, forsterkes likheten ved at alle må forholde seg til det samme EØS-regelverket innenfor måleteknikkområdet.

3.1 Gjeldende rett i Norge

I Norge er gjeldende lov på området lov 31. oktober 1946 nr. 2 om mål og vekt. Lovens regler utfylles i stor grad av forskrift 24. august 1999 nr. 964 om justering. Dagens regelverk bygger på den tankegang at dersom måleredskapet er riktig, vil også måleresultatene bli korrekte. Regelverket fokuserer derfor hovedsakelig på krav til selve måleredskapet. Det går et sentralt skille i lovverket mellom måleredskaper som selges og måleredskaper under bruk. Under bruk setter loven hovedsakelig krav til måleredskaper som brukes i handel og vandel.

Det er i dag lovfestet at det er Justervesenet som er norsk kontrollmyndighet på området. Et unntak fra dette er at denne kontrollen kan foretas av andre organer som Norge er forpliktet til å godta gjennom internasjonale avtaler.

Justervesenets kostnader ved typegodkjenninger og justering dekkes gjennom gebyrer. Ettersyn (tilsyn) etter lov om mål og vekt § 38 dekkes imidlertid ikke ved noe gebyr, men utføres i dag i stor grad samtidig med periodisk revisjon slik at ekstrakostnadene til tilsyn er små.

Dersom et måle- eller vektredskap ved fornyet justering ved justerkamrene ikke lenger tilfredsstillter kravene, skal de justerstemplene som tidligere er påsatt tilintetgjøres. Redskapet er da å anse som ujustert, dvs. ikke godkjent. Dersom det ved undersøkelse for justering eller ved ettersyn blir funnet måle- og vektredskaper som ikke tilfredsstillter de gjeldende krav, følger det av loven at måleredskapet skal fjernes eller ødelegges eller gjøres ubrukelig. Dersom et måleredskap er å anse som ulovlig, kan både Justervesenets tjenestemenn og politiet forsegle det.

3.2 Dansk rett

Det danske regelverket om måleteknikk er hjemlet i lov om erhvervsfremme. Loven er en generell og overordnet lov som skal danne grunnlag for utvikling og styrking av dansk næringsliv. Mer konkrete bestemmelser innenfor næringsområdet, blant annet bestemmelser om måleteknikk og akkreditering, er utformet i underliggende regelverk.

I 2002 ble det vedtatt en endringslov til lov om erhvervsfremme som blant annet ga hjemmel til å skille ut akkrediteringsoppgavene og måleteknikkoppgavene til en privat organisasjon utenfor Erhvervs- og Boligstyrelsen (EBST). Den 1. desember 2002 ble akkrediteringsorganet og Legal metrologi (lovregulert måleteknikk) overført fra EBST til et fond kalt "Det Danske Akkrediterings- og Metrologifond". Stifterne av fondet er en rekke private organisasjoner og offentlige myndigheter. Fondet utfører sine oppgaver på grunnlag av avtale med myndighetene og skal kun utføre myndighetsoppgaver for EBST.

3.3 Svensk rett

Det svenske regelverket om måleteknikk er hjemlet i en lov som omfatter målenheter, målinger og måleredskaper. Loven har krav om både typegodkjenning, førstegangsverifikasjon og verifikasjon under bruk. Den sentrale myndigheten på dette området er SWEDAC (styrelsen for akkreditering og teknisk kontroll) som rapporterer til Næringsdepartementet. På begynnelsen av 1990-tallet ble det i Sverige besluttet at myndighetsaktiviteter innenfor analyse, testing, verifikasjon, sertifisering, kontroll og besiktigelse skulle overføres til organer i en konkurransesituasjon. Det var forutsatt at disse organene skulle tilfredsstillende krav til akkreditering for å kunne være aktive i markedet.

Realisering av målenheter og vedlikehold av sporbarhet på nødvendig nøyaktighetsnivå anses som en myndighetsoppgave i Sverige. For de aller fleste målenhetene, er SP (Svensk Provnings) gitt denne oppgaven basert på at de tilfredsstillende en relevant akkreditering. Dette arbeidet organiseres gjennom prosjekter som i hovedsak finansieres direkte fra departementet.

Sverige har, i motsetning til de øvrige europeiske land, i hovedsak avgrenset kravene til måleredskaper og målinger til kun å gjelde i den grad de ivaretar forbrukerinteresser. Eier av måleredskapet er selv ansvarlig for at redskapet er typegodkjent og at det utføres verifikasjon under bruk i henhold til regelverket.

4. NÆRMERE OM DE ENKELTE BESTEMMELSER I PROPOSISJONEN

4.1 Formål og interesser

4.1.1 Justervesenets forslag

Utfordringen ved utarbeidelse av en ny regulering er å tydeliggjøre og ivareta de interessene som i dag fremstår som viktige, samtidig som det ikke stenges for å ivareta andre interesser som får større betydning som følge av samfunnsutviklingen. Både nasjonalt og internasjonalt er det viktig at måleresultater er tilstrekkelig korrekte, og at man kan stole på at de er nøyaktige nok. Det er stadig viktigere å sørge for en nasjonal måleteknisk infrastruktur med internasjonal tillit. For å kunne bygge ned tekniske handelshindringer innenfor EØS-området, har det derfor vært en underforstått forutsetning at den måletekniske infrastrukturen må være på plass i de enkelte medlemslandene. Trenden i Europa innenfor måleteknikk har gått i retning av å regulere andre forhold enn selve måleredskapet, for eksempel gjennom krav til vekt- og voluminnhold i ferdigpakkevarer. Det foreslås presisert at lovens formål er å bidra til at målinger og måleresultater er tilfredsstillende nøyaktige.

Begrunnelsen for deler av lovreguleringen vil også være å oppfylle forpliktelser etter EØS-avtalen. I den grad det er mulig, er det videre et mål å ta høyde for at kommende internasjonale krav på området også skal ha hjemmel i loven.

Justervesenet foreslår at det i lovutkastet § 1 presiseres at det ved vurderingen av hvilke tiltak som skal settes i verk etter loven, bør tas utgangspunkt i hva som er en effektiv bruk av samfunnets ressurser. Det å bidra til beskyttelse av forbrukere, spesielt i forbindelse med økonomiske oppgjør, bør videre være et viktig formål med den nye loven. Forbruker er normalt den svake part og har liten mulighet for selv å kontrollere måleresultatene.

Flere offentlige myndigheter og deres regelverk er avhengig av måleresultater, for eksempel i forbindelse med økonomiske oppgjør. Justervesenet mener at hensynet til offentlige myndigheter og deres interesse av riktige måleresultater bør, i likhet med i dag, vektlegges ved utarbeidelse av ny lov og underliggende regelverk.

Norsk rett oppstiller en rekke påbud og forbud hvor mangel på etterlevelse kan medføre straffesanksjonering. Det er de faktiske forhold som ligger til grunn for en straffereaksjon. Rettssikkerhet er en viktig interesse som den nye loven må åpne for å ivareta, og den nye loven og underliggende regelverk bør ha større fokus mot denne interessen enn dagens lov har.

Innenfor helsesektoren foretas en rekke målinger som har betydning for den enkeltes liv og helse. I sin ytterste konsekvens kan en feilmåling få fatale konsekvenser. Justervesenet mener at lovverk om målinger må ha som formål å bidra til å beskytte liv og helse.

Miljøhensyn anses i dag som en viktig samfunnsmessig interesse. Resultatet av målinger av ulike miljøfaktorer gir et viktig beslutningsgrunnlag for avgjørelser som skal tas på miljøområdet. Justervesenet mener at miljøvern bør fremheves som en viktig interesse som bør kunne beskyttes av den nye loven.

Når det gjelder behovet for en tilfredsstillende måleteknisk infrastruktur, er dette av stor betydning for næringslivet blant annet ut i fra målet om fri flyt av varer og nedbygging av tekniske handelshindringer. Justervesenet mener at næringslivet i utgangspunktet bør kunne ivareta sine egne interesser ved frivillig kontroll og kvalitetssikring. Hensynet til de svakere parter i næringslivet og ønsket om like konkurransevilkår kan imidlertid være interesser som bør kunne medføre regulering fra myndighetenes side.

Enkelte interesser kan fremstå som særlig relevante i forhold til korrekte måleresultater. Justervesenet har derfor tatt med en ikke-uttømmende liste over interesser i lovutkastet § 1.

4.1.2 Høringsinstansenes syn

Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) uttaler at de i hovedsak støtter den foreslåtte formålsparagrafen. NHO mener imidlertid at beskyttelsesverdige interesser ikke bør nevnes spesielt i formålsparagrafen.

Fiskeridirektoratet mener at uttrykket "levende naturressurser" bør tas inn i formålsparagrafen, og viser til at korrekt beregnet kvantum av uttak fra havet er et sentralt element i forvaltningen av Norges fiskebestander.

Energibedriftenes landsforening (EBL) uttaler at

"når Justervesenet ønsker å skaffe seg kompetanse på hele måleverdikjeden, innebærer dette at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Justervesenet må trekke opp klare ansvarslinjer seg imellom. I dag er det NVE som regulerer håndtering av måleverdiene som benyttes for fakturering av strøm og nettkunder."

Statens strålevern viser til at strålevernsmålninger i prinsippet også vil omfattes av den nye loven. Eventuelle krav på dette området vil kunne overlappe med de krav om strålevernsmålninger som settes i medhold av lov 12. mai 2000 om strålevern og bruk av stråling. Statens strålevern viser videre til at forslaget til ny lov legger opp til å være en fullmaktslov, og uttaler at de regner med at eventuelle forskrifter som berører strålevernsområdet harmoniseres med de aktuelle krav i strålevernsløvgivningen.

4.1.3 Departementets vurdering

Departementet har vektlagt behovet for en formålsparagraf som synliggjør lovens hensikt og formål på en tydelig og forståelig måte, og merker seg at det ikke foreligger innvendinger mot den grunnleggende utformingen av lovens formål. Lovens formål må videre favne både det forhold at Norge må ha en måleteknisk infrastruktur som nyter tillit så vel i Norge som i utlandet, og det forhold at loven skal regulere den tilsynsvirksomheten som skal utføres på måleteknikkområdet.

Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at formålsbestemmelsen ikke bør inneholde en opplisting av eksempler på beskyttelsesverdige interesser. Departementet mener at en slik opplisting kan bidra til å skape uklarhet og fjerne fokus fra det som er lovens egentlige formål. Det kan være behov for en nærmere redegjørelse for hvilke beskyttelsesverdige interesser som vil være relevante å vektlegge i en vurdering av om det konkrete området skal legges inn under loven. Departementet finner det mest hensiktsmessig at dette utdypes nærmere i spesialmerknadene til formålsbestemmelsen.

Formålet om en effektiv bruk av samfunnets ressurser og ivaretagelse av beskyttelsesverdige interesser innebærer i utgangspunktet at det ikke skal føres

tilsyn med mindre det kan vises til at et slikt tilsyn resulterer i en mer effektiv bruk av samfunnets ressurser. Det hviler dermed implisitt en utredningsplikt på Justervesenet for å vise at tiltak som iverksettes bidrar til å oppfylle lovens formål.

4.2 Lovens materielle og geografiske virkeområde

Justervesenet mener at den nye loven om måling bør være en generell lov som i utgangspunktet omfatter forhold av betydning for alle typer målinger og måleresultater. Det foreslås derfor i Justervesenets lovutkast § 2 en bestemmelse om materielt virkeområde som tar sikte på å gjenspeile at det ikke er noen begrensninger i lovens virkeområde i forhold til ulike sektorområder. Det er videre foreslått at bestemmelsen i lov om normaltids tas inn i den nye loven.

Departementet mener at det er behov for en omformulering i bestemmelsen om lovens materielle virkeområde i forhold til Justervesenets lovutkast § 2. I tillegg foreslår departementet at bestemmelsen ikke lenger fastsetter at loven gjelder for alle forhold av betydning for målinger som foretas og måleresultater som anvendes.

Departementet slutter seg ellers til Justervesenets foreslåtte endring av at svalbardloven § 3 om det geografiske virkeområdet for normaltids.

4.3 Grunnleggende måleteknisk infrastruktur

4.3.1 Justervesenets forslag

Lov om mål og vekt § 1 hjemler i dag fastsettelsen av hvilke målenheter som skal gjelde i Norge. Justervesenet har vurdert i hvilken grad den nye loven burde være mer informativ med hensyn til hvilke målenheter som gjelder i Norge. En har konkludert med at forskriftene i dag er lett tilgjengelige, og at gevinsten ved å ta inn mer detaljer i loven er liten.

Justervesenet viser også til at fastsettelse av målenheter er en grunnleggende forutsetning for en stor del av aktiviteten i et samfunn. Justervesenet ser det derfor som naturlig å legge myndigheten til å fastsette de nasjonale målenhetene, til Kongen.

Videre mener Justervesenet at det bør være mulig å bruke tilleggsangivelser i andre målenheter enn de fastsatte på visse produkter eller i andre sammenhenger hvor andre land krever bruk av andre målenheter. Det foreligger videre EØS-krav som fastsetter at medlemsstatene skal tillate bruk av tilleggsangivelser i andre enheter. Derfor foreslår Justervesenet en egen hjemmel som presiserer at det i forskrift kan fastsettes at det i særlige tilfeller kan angis andre enheter i tillegg til de som er gjeldende målenheter.

Bruk av like målenheter, et system for realisering av målenheter og sporbarhet i målingene, er sentrale elementer i en måleteknisk infrastruktur som er nødvendig for nasjonal og internasjonal tillit til norske

målinger. En målenormal (eller et måleredskap) som er kalibrert direkte mot definisjonene, kan benyttes som referanse ved sammenligning med andre måleredskaper. Ved kalibrering av andre måleredskaper, får man vite usikkerheten på målinger foretatt med disse redskapene. Når man kjenner usikkerheten ved målingene, kan disse i sin tur brukes til å kalibrere andre instrumenter eller redskaper. På denne måten opprettes en sporbarhetskjede hvor man ved hver ny måling kan beregne usikkerheten i forhold til den første kalibreringen i rekken. Selv om man kan tilby kalibreringer som er utledet direkte av definisjonene, er det begrenset behov/etterspørsel for så høy grad av nøyaktighet. For å sikre at realisering på lavere nivå er tilstrekkelig nøyaktig, kan det stilles krav til dokumentert sporbarhet tilbake til de antatt mest nøyaktige realiseringer. Ved akkrediteringer stilles det for eksempel krav om sporbarhet for alle måleresultatene.

Mens dagens regelverk er fokusert rundt målenormalene som brukes i realiseringen, mener Justervesenet at man i det nye regelverket bør fokusere på det resultatet bruk av målenormalene gir (referansene) og prosessen for å etablere disse referansene (realiseringen). At det benyttes korrekte målenheter, er så grunnleggende at det ikke bør overlates fullstendig til den enkelte å realisere og opprettholde egne målenheter. Dette innebærer at myndighetene må sørge for et system som sikrer at referanser av god nok kvalitet er tilgjengelig for norske brukere.

Hvilke realiseringer som skal være nasjonale referanser og hvilken nøyaktighet disse referansene skal ha i det enkelte land, er et spørsmål om hvilket behov som skal dekkes. En samfunnsøkonomisk vurdering bør danne utgangspunktet for beslutningen om det skal opprettes en nasjonal referanse eller ikke og på hvilket nivå, jf. lovens formål.

Justervesenet mener at det å ha på plass et system for realisering av målenheter er så grunnleggende at det bør lovfestes. I Justervesenets lovutkast er det derfor foreslått en bestemmelse om at Kongen skal utpeke et nasjonalt ansvarlig måleteknisk organ (NAMO) som skal ha ansvaret for å sikre et slikt system. Det vil være NAMO som har ansvar for å vurdere om det er behov for en offisiell referanse for ulike målenheter. I tillegg til å legge ansvaret for realisering av en nasjonal referanse til et offentlig laboratorium, er det også mulig å gi en privat bedrift status som nasjonalt laboratorium for en eller flere målenheter. Justervesenet går inn for at nasjonale laboratorier med ansvar for realisering av målenheter, skal utpekes av NAMO ved et myndighetsvedtak, jf. lovutkastet § 5.

Det er også mulig å ikke opprette nasjonale laboratorier. Brukerne, både privat næring og industri, men også offentlig myndigheter som skal utøve kon-

trollvirksomhet, må da hente sin sporbarhet direkte fra utlandet.

4.3.2 Departementets vurdering

Departementet slutter seg til Justervesenets vurderinger med hensyn til fastsettelsen av de målenheter som skal gjelde i Norge. Det foreligger i dag ingen alternativer til at Justervesenet ivaretar funksjonen og ansvaret som nasjonalt ansvarlig måleteknisk organ (NAMO). Også EBL synes å legge dette til grunn i sin høringsuttalelse. Departementet har også registrert at å operere med begge betegnelse ("nasjonalt ansvarlig måleteknisk organ" og "myndigheten for måleteknikk") kan skape uklarhet og gi rom for misforståelser. På denne bakgrunn foreslår departementet at nevnte betegnelser erstattes av "Justervesenet". Det vil også i noen grad gjøre den nye loven enklere og lettere tilgjengelig.

NHO uttaler i sin høringsuttalelse at man i lovteksten ikke får presentert hvilke krav som skal gjelde ved utpeking av nasjonale laboratorier, og at det derfor er vanskelig å uttale seg om bestemmelsen. NHO understreker at også bedrifter og enheter som ikke omtaler seg selv som laboratorier, bør kunne tillegges de aktuelle oppgavene, og at det avgjørende må være om bedriften eller enheten fyller de faglige kriteriene.

Departementet foreslår å endre bestemmelsen slik at det ikke lenger refereres til "nasjonale laboratorier", men bare til "laboratorier". Det er ikke alltid hensiktsmessig at Justervesenet selv forvalter de nasjonale normalene. Noen ganger er det bedre at de som har behov for å få sine måleinstrumenter kalibrert, henvises til laboratorier i utlandet. I andre tilfeller finnes det andre norske kompetansmiljøer enn Justervesenet som er i stand til å utføre kalibreringer på tilstrekkelig høyt nivå. For at systemet med sporbarhet til internasjonale standarder skal ivaretas, er det nødvendig at enkelte laboratorier offisielt utpekes av Justervesenet.

Departementet kan ikke se at det er nødvendig, slik Justervesenet skriver i sin utredning, at det er et laboratorium som selv foretar praktisk arbeid med realisering av måleenheter, som forestår denne vurderingen. Departementet mener at Justervesenet vil kunne forestå denne vurdering, også dersom det ikke drives laboratorievirksomhet ved Justervesenet. Departementet viser til lovforslaget § 5 om realisering av målenheter.

Departementet slutter seg til Justervesenets vurdering av at bestemmelsene om normaltid bør inkorporeres i loven, og viser til lovforslaget § 6.

4.4 Generelle bestemmelser

Det nye lovforslaget fokuserer på hele måleprosessen, og det er måleresultatet som står i fokus. Der-

for bør bruk av måleresultatene være nøyaktig nok i forhold til det som kan forventes. Justervesenet foreslår derfor i lovutkastet en generell bestemmelse med grunnleggende krav til måleresultat og angivelse av dette. Justervesenet foreslår videre en bestemmelse som gir hjemmel for å pålegge merking av måleredskaper, noe som blant annet er nødvendig for å kunne oppfylle EØS-rettslige forpliktelser.

NHO uttaler følgende om Justervesenets lovutkast § 9:

"Forslaget innebærer at "myndigheten for måleteknikk" i forskrift eller gjennom enkeltvedtak kan fastsette krav til merking av måleredskap. Bestemmelsen gir ingen forutberegnlighet om hvilke regler som vil komme og åpner i prinsippet for at det kan stilles både gode og mindre gode krav til merking. NHO er skeptisk til at reguleringen her skal overlates til myndigheten for måleteknikk, uten at hjemmelsbestemmelsen legger noen føringer eller begrensninger på hvilke regler som kan vedtas."

Departementet har etter en helhetlig vurdering besluttet å ta ut kapittelet om generelle bestemmelser. Bestemmelsen om krav til merking av måleredskaper må imidlertid beholdes (§ 9 i Justervesenets lovutkast), men flyttes til § 19.

4.5 Krav ved salg mv. av måleredskaper

Justervesenet mener at det er tre tilfeller som peker seg særlig ut når det gjelder behov for å stille krav ved avhendelse: Krav til måleredskapet under bruk, krav etter internasjonalt regelverk og hvor det er nødvendig for å sikre tillit til målinger generelt.

Når det stilles krav til måleredskapers egenskaper ved tilbud og salg, er det også behov for å kunne stille nærmere krav til hvilke vurderinger og prosedyrer for vurderingene som skal foretas for å sikre og dokumentere at kravene er oppfylt. Den vurderingen som foretas for å fastslå at måleredskapets egenskaper er i samsvar med de kravene som stilles, kan kalles en "samsvarsvurdering". I dag er krav til typegodkjenning og nyjustering foretatt av myndighetene, den ordningen som stort sett brukes for å undersøke om måleredskaper oppfyller de fastsatte krav. Dette vil endre seg når det nye direktivet om måleredskaper (MID) trer i kraft. Direktivet, som må implementeres i norsk rett, åpner for en rekke ulike typer prosedyrer for samsvarsvurderinger.

NHO er kritiske til utformingen av både § 10 og § 11 i Justervesenets lovutkast.

Vedrørende § 11 påpeker NHO følgende:

"Slik bestemmelsen er utformet, og sett i sammenheng med forslaget til bestemmelser i § 10, er det svært vanskelig å se hvilke regler man legger opp til ved omsetning av måleredskaper. Disse fullmakts-

reglene kan på den ene siden gi hensiktsmessige regler, eller rigide krav som kan utløse store kostnader."

NHO er også skeptisk til at reguleringen overlates til myndigheten for måleteknikk, uten at hjemmelsbestemmelsen legger noen særlige føringer eller begrensninger på hvilke regler som kan vedtas.

På bakgrunn av høringsuttalelsene foreslår departementet endringer i Justervesenets lovutkast § 10. Det vises til § 7 i departementets lovforslag. Bestemmelsen er blant annet utformet slik at det i større grad synliggjøres eller legges rammer for bestemmelsens virkeområde ved at det presiseres når det kan være aktuelt å stille nærmere krav til måleredskaper ved salg. Departementet finner det videre hensiktsmessig at andre typer overdragelse enn salg skal kunne utløse krav. Det bør ikke være mulig å omgå lovens bestemmelser om krav ved salg ved å leie ut eller lease måleredskaper, fremfor å selge dem.

Departementet mener, i likhet med Justisdepartementet, at begrepet "samsvarsvurdering" bør gis en definisjon i loven.

4.6 Krav ved bruk av måleredskaper

Dagens regelverk stiller for det meste krav til måleredskapene. Det er imidlertid mulig å stille krav til alle ledd i måleprosessen. Formålet med den nye loven, nemlig å sikre at målinger og måleresultater er tilstrekkelig nøyaktige sett i forhold til de interesser som skal ivaretas, tilsier også at man bør gjøre dette i større grad enn i dag.

Det nye lovforslaget innebærer at hovedregelen om når nærmere krav skal gjelde, speilvendes i forhold til i dag. I stedet for at hovedregelen er at det foreligger krav, blir hovedregelen nå at det ikke foreligger krav med mindre dette er nærmere fastsatt. Hvilke måleredskaper som skal underlegges nærmere krav under bruk, fastsettes i medhold av lovutkastet § 13.

Departementet har på bakgrunn av høringsuttalelsene foretatt en grundig gjennomgang av Justervesenets lovutkast kapittel 5, og foretatt vesentlige endringer i kapittelet i forbindelse med proposisjonsarbeidet. NHOs uttalte skepsis knyttet til manglende føringer eller begrensninger på hvilke regler som vedtas, er etter departementets syn i stor grad imøtekommet gjennom de justeringer som foreslås fra departementets side.

Når det gjelder Justervesenets lovutkast § 14 om krav på grunn av måleredskapets plassering, har departementet merket seg at Bergverksindustriens fellessekretariat støtter forslaget, mens EBL er negativ. Dette illustrerer etter departementets oppfatning at bestemmelsen kan ha forskjellig betydning alt etter hvilke forretningsområder/bransjer det er snakk om. Justervesenets erfaring tilsier at en bestemmelse om

dette er nødvendig. Departementet har derfor etter en samlet vurdering kommet til at en bestemmelse om dette bør videreføres i ny lov.

Departementet legger til grunn at Justervesenet i sin håndheving av loven legger vekt på næringslivets behov for stabile rammebetingelser. Det forutsettes at Justervesenet, ved utarbeidelse av forskrifter, aktivt tar initiativ til dialog med relevante bransjeforeninger.

4.7 Angivelse av måleverdier

Justervesenet mener at det i utgangspunktet bør være myndigheten for måleteknikk som med bindende virkning fastsetter hvilke krav som skal stilles til et angitt måleresultat når det først er angitt. Justervesenet foreslår derfor ikke endringer i annet regelverk som stiller krav til angivelse av måleresultat. EBL er i sitt hørings svar opptatt av at ulike myndigheter samordner sine regelverk slik at man unngår motstridende bestemmelser. Fiskeridirktoratet er tilsvarende opptatt av hvordan tilfredsstillende angivelse av måleresultater skal sikres og når samsvar anses å foreligge.

Departementet deler høringsuttalelsenes syn på bestemmelsene i Justervesenets lovutkast § 18. Det er også departementets holdning at Justervesenet i forvaltningen av den nye loven, blant annet ved utarbeidelse av forskrifter til loven, må ha god kontakt med andre myndigheter som har ansvar for relevant tilstøtende regelverk. Et avgjørende hensyn vil være å få brakt faktiske og rettslige forhold på det rene, slik at dobbeltregulering og motstridende bestemmelser i regelverk som har betydning for måleområdet i størst mulig grad kan unngås. Departementet anser det som svært viktig at næringsdrivende og andre pliktsubjekter etter loven stilles overfor et regelverk på dette området som totalt sett fremstår som klart og mest mulig enhetlig. Departementet har tatt inn bestemmelsene i lovforslaget § 15.

4.8 Særlige plikter

Problemstillingene som reises i dette kapitlet er først hvem som er pliktsubjekt etter loven, og videre om de som er ansvarlige etter loven, bør kunne pålegges å oppfylle sine plikter på en bestemt måte. I tillegg omtales plikter for andre som har oppgaver i forhold til måleredskaper og målinger.

I Justervesenets lovutkast § 20 er det foreslått en bestemmelse om at departementet i forskrift kan pålegge de ansvarlige etter loven å iverksette ulike tiltak for å sikre etterlevelse av regelverket. Justervesenet foreslår videre at det innføres en regel om at de ansvarlige plikter å sørge for at kontroll kan gjennomføres, og en bestemmelse om at selger kan pålegges plikter som skal sikre etterfølgende etterlevelse av regelverket under bruk av måleredskapet.

Det kan også være behov for å pålegge plikter etter lovutkastet § 20 i andre avhendelsessituasjoner enn salgstilfeller. For å sikre dette foreslås en bestemmelse om at annen overdragelse av måleredskaper skal kunne likestilles med salg. Det er flere aktører enn dem som regelverket direkte retter seg mot, som kan ha innvirkning på måleredskapene og målingene. Justervesenet mener derfor at det bør innføres en hjemmel til å fastsette nærmere krav om kompetanse hos slike aktører.

Departementet er enig med høringsinstansene i at det må gjøres endringer i kapitlet om særlige plikter. Det foreslås på denne bakgrunn nye bestemmelser, som vil innebære en innsnevring og avgrensning som gir bedre forutberegnelighet, både i forhold til om det er behov for å regulering og hva som kan reguleres.

Departementet finner at det er behov for å pålegge andre enn instrumenteier visse plikter knyttet til informasjon og rapportering ved salg eller oppdrag knyttet til målinger og måleredskaper, men at det ikke er behov for å pålegge andre enn instrumenteier konkrete plikter for å sikre etterlevelse av regelverket. Utgangspunktet i lovforslaget er at de ansvarlige etter loven på eget initiativ skal oppfylle regelverkets krav, og at de selv er ansvarlige for hvordan de velger å sørge for at dette blir gjort. Det er kun plikter som har som formål å sikre at regelverkets krav blir oppfylt, som kan fastsettes i medhold av bestemmelsen.

Vedrørende Justisdepartementets uttalelse om forholdet til kjøpsrettslige regler, vil departementet presisere at det her er tale om en offentligrettslig pålagt opplysningsplikt der formålet er å sikre etterlevelse av krav som stilles ved bruk av måleredskaper. Videre har departementet foretatt en presisering av lovtæksten, blant annet for å avgrense forskriftshjemmelen.

4.9 Tilsyn

Ansvaret i forhold til regelverket ligger hos tilsynsobjektet, dvs. den som har ansvar etter loven. Myndighetenes tilsyn skal sikre at tilsynsobjektene virkelig overholder sine forpliktelser. Tilsynsobjekter kan blant annet være brukere/eiere av måleredskaper, og selger, produsent, leverandør eller importør av måleredskaper og produkter. Den enkelte bruker eller eier av måleredskapene har ansvar for å sørge for at redskapene til enhver tid oppfyller lovens krav, og at de brukes riktig.

For å sikre etterlevelse av regelverket, må følgende faktorer være på plass: Informasjon om regelverket, tilsyn med at regelverket følges og reaksjoner ved brudd på regelverket.

Myndigheten for måleteknikk skal føre tilsyn med at bestemmelser fastsatt i loven eller i medhold av loven etterleves, jf. lovutkastet § 22. I bestemmelsen foreslås presisert at myndigheten for måleteknikk

kan la andre utføre tilsyn på sine vegne. Det er kun tilsynsoppgavene som myndigheten for måleteknikk kan overlate til andre. Selve ansvaret for å føre tilsyn vil fremdeles ligge hos myndigheten for måleteknikk.

En forutsetning for å kunne gjennomføre tilsyn er fysisk tilgang til de forhold det skal føres tilsyn med. Justervesenet går ikke inn for å videreføre ordningen med politimyndighet til tilsynsorganet, slik Justervesenet har i dag, men foreslår at myndigheten for måleteknikk kan søke bistand hos politiet når de mener det er nødvendig. En bestemmelse om at myndigheten for måleteknikk skal ha rett til uhindret adgang samt bistand fra politiet er foreslått i lovutkastet § 24. En regel om uhindret adgang vil i visse sammenhenger innebære et urimelig stort inngrep i den private rettsfære. En regel som begrenser adgangen til private hjem er derfor foreslått i lovutkastet § 24 tredje ledd.

Tilgang til opplysninger av ulike slag er også en forutsetning for et velfungerende tilsyn. Som i dagens lov, foreslår Justervesenet bestemmelser som skal sikre dette. I bestemmelsen foreslås det presisert at myndigheten for måleteknikk skal ha tilgang til opplysninger som er nødvendig for tilsynet, og at myndigheten har en slik rett selv om opplysningene ikke gis direkte til dem. Ved å bruke begrepet "tilgang" presiseres dette aspektet.

I lov om mål og vekt § 28 er det en rettighet for den enkelte å få utført såkalt "frivillig revisjon" ved Justervesenet. I forslaget til ny lov forsterkes ansvaret til redskapsbruker om selv å sørge for at redskapet til enhver tid tilfredsstiller kravene i regelverket. Muligheten til å få kontrollert at måleredskapene oppfyller kravene i regelverket må derfor være til stede for pliktsubjektene. Justervesenet foreslår imidlertid ikke å videreføre en plikt for myndigheten for måleteknikk til å utføre slike kontroller, da dette ikke vil harmonere med den fleksibilitet loven legger opp til når det gjelder organisering av tilsynsoppgaver mv.

4.9.1 Departementets syn

Departementet har merket seg NHOs støtte i sin høringsuttalelse til synspunktet og målsettingen om at tilsynet må gjøres mer målrettet og effektivt, herunder at § 22 i Justervesenets lovutkast danner et godt grunnlag for et fleksibelt og målrettet system. Departementet deler dette synspunktet. Det samme gjelder NHOs uttalelse knyttet til § 24 i Justervesenets lovutkast.

Departementet har tatt hensyn til synspunktene fra NHO, EBL, HSH og Justisdepartementet i deres høringsuttalelse om at Justervesenets forslag til § 25 går for langt. Departementet har derfor utformet en ny bestemmelse som er mindre omfattende, og som i

større grad presiserer hvem opplysningsplikten skal gjelde for.

I departementets lovforslag begrenses videre opplysningsplikten av lovbestemt taushetsplikt, slik Justisdepartementet anbefaler i sin høringsuttalelse. Videre vil retten til opplysninger også begrenses av ulovfestede forvaltningsrettslige regler, for eksempel forbudet mot myndighetsmisbruk, og folkerettslige skranker som forbudet mot selvinkriminering.

4.10 Reaksjoner ved regelbrudd

Justervesenet har brukt Sanksjonsutvalgets utredning (NOU 2003:15 Fra bot til bedring) som veileder ved vurderingen av hvilke reaksjonsbestemmelser som bør fastsettes i den nye loven.

Nærings- og handelsdepartementet mener, i likhet med Justisdepartementet i sin høringsuttalelse, at det omfanget av reaksjoner som Justervesenet legger opp til, er for omfattende. Etter en nærmere vurdering har departementet kommet til at de administrative sanksjonene som foreslås i utredningen fra Justervesenet, i tilstrekkelig grad sikrer at regelverket etterleves. Erfaringen med eksisterende lov viser også at det i svært liten grad har vært aktuelt med strafferettslige sanksjoner. På denne bakgrunn går departementet ikke inn for at bestemmelsene i Justervesenets lovutkast §§ 33 og 34 (bestemmelsene om formell advarsel og straff) tas inn i departementets lovforslag.

Departementet ser imidlertid ikke behov for å begrense Justervesenets "inngrepskompetanse" etter Justervesenets lovutkast § 28 (om retting, stansing og ubrukbargjøring), slik EBL antyder i sin høringsuttalelse.

Ileggelse av overtredelsesgebyr vil være et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningslovens regler. Departementet har vurdert NHOs anførsel i høringsuttalelsen om at klager på vedtak om overtredelsesgebyr bør gis oppsettende virkning, slik at det ikke må betales gebyr før klagen er avgjort. Departementet har kommet til at det ikke foreligger grunn til å fravike forvaltningslovens hovedregel, og går derfor ikke inn for dette.

4.11 Utfyllende bestemmelser

4.11.1 Justervesenets forslag

Justervesenet går ikke inn for å presisere nærmere i selve loven hvem som er å anse som ansvarlig etter de ulike bestemmelsene. Det kan derimot være naturlig å si noe om hvem som er å anse som ansvarlig i de enkelte forskriftene til loven. Det kan ikke utelukkes at det i praksis kan oppstå tvilstilfeller som ikke umiddelbart lar seg løse gjennom tolkning. Justervesenet foreslår derfor en bestemmelse i lovutkastet § 35 som gir departementet hjemmel til å presisere nærmere hvem som skal anses som pliktsubjekt i henhold til de enkelte bestemmelser i loven.

Justervesenet har valgt å fastsette direkte i loven hvem som skal være myndighet iht. hver enkelt bestemmelse. Hvor det er usikkert på hvilket nivå myndigheten i forhold til en bestemmelse bør ligge, legges den til det høyeste av de aktuelle nivåer.

Myndighetsoppgavene i henhold til den nye loven kan deles i tre ulike hovedoppgaver:

1. Måleteknisk infrastruktur og nasjonale realiseringer av målenheter.
2. Utarbeidelse av forskrifter og enkeltvedtak.
3. Tilsynsvirksomhet og iverksettelse av reaksjoner på forhold som avdekkes under tilsynet.

Når det gjelder ansvar for måleteknisk infrastruktur er det i Justervesenets utredning beskrevet at det bør utpekes et nasjonalt ansvarlig måleteknisk organ som skal sørge for nødvendig realisering av målenheter, og at Kongen bør utpeke dette organet. Når det gjelder utarbeidelse av forskrifter og enkeltvedtak og tilsynsvirksomhet er aktuelle organer for myndighet fortsatt først og fremst Kongen, departementet og Justervesenet. Når det gjelder fagmyndigheten på området, bør dette fortsatt være Justervesenet. Justervesenet foreslår her å innføre begrepet "måleteknisk myndighet" for fagmyndigheten.

Myndigheten til å utarbeide forskrifter bør etter Justervesenets syn som hovedregel legges til departementet. Forskrifter med teknisk/faglig bør dog legges til den måletekniske myndigheten. Der hvor det er eller kan være sektorovergripende interesser, bør myndigheten legges til Kongen. Enkeltvedtak bør som hovedregel legges til den måletekniske myndigheten.

Det er naturlig at tilsynsoppgavene og iverksettelse av reaksjoner legges til direktoratsnivå. Justervesenet foreslår at myndigheten som skal utføre disse oppgavene også betegnes som "måleteknisk myndighet" og ikke "tilsynsmyndighet" i loven.

Dagens lov om mål og vekt har en rekke bestemmelser om finansiering av de oppgaver Justervesenet utfører. Justervesenets lovregulerte virksomhet er i dag 100 pst. selvfinansiert gjennom gebyrer fra selgere og brukere av måleredskaper. Det har ikke ligget i Justervesenets mandat å foreslå konkrete finansieringsordninger for den måletekniske virksomheten. Det er ikke noe som tilsier at brukerfinansieringen bør falle bort. Dette er en ordning som har vært gjeldende i mange år og som er innarbeidet og allment akseptert i bransjen. Justervesenet mener likevel at de nærmere bestemmelsene om når og hvordan det skal fastsettes avgift/gebyr bør fastsettes i forskrift.

Når det gjelder mer tilfeldig kontroll, som stikkprøvekontroll, kan det imidlertid være mer aktuelt å pålegge alle brukere en årlig eller annen type avgift, for å fordele utgiftene mer rettferdig. Justervesenet

foreslår på denne bakgrunn i lovutkastet § 37 en hjemmel til å kunne fastsette avgifter eller gebyrer. Justervesenet mener at det bør være en klar forutsetning at det kun kan kreves avgifter og gebyrer i den grad det er nødvendig for å dekke myndighetens utgifter ved utførelse av oppgaver knyttet til måleteknikk.

4.11.2 Departementets vurdering

Departementet har foretatt endringer i de utfyllende bestemmelsene basert på drøftinger om hvem som skal være ansvarlig myndighet etter loven, jmf. forproposisjonens kapittel 5.3. Det legges opp til at det skal fremgå direkte av lovteksten at Justervesenet er nasjonal måleteknisk myndighet.

Departementet har, i likhet med EBL i deres høringsuttalelse, kommet til at Justervesenet bør ta hensyn til de totale samfunnsmessige kostnadene ved vurderingen av hvorvidt det skal settes måletekniske krav. Departementet er imidlertid prinsipielt uenig med NHO i deres høringsuttalelse i at brukerbetalingen av tilsynsvirksomheten ikke skal dekke kostnader knyttet til for eksempel forskriftsarbeid jf. lovforslaget § 31.

4.12 Forholdet til annet regelverk

4.12.1 Normaltid

I Lovstrukturutvalgets delutredning II er det foreslått å inkorporere lov om normaltids i lov om mål og vekt. Utvalget uttaler at det er en klar innholdsmessig sammenheng mellom de to lovene i og med at lov om mål og vekt regulerer tidsmåling og lov om normaltids regulerer klokken. Justervesenet støtter Lovstrukturutvalgets syn på at disse to lovene bør slås sammen i én lov, da dette vil bidra til et forenklet regelverk.

Bestemmelsene i dagens lov om mål og vekt gjelder ifølge svalbardloven § 3 også på Svalbard. Justervesenet har ikke foreslått noen egen bestemmelse om geografisk virkeområde i den nye loven. Svalbard har i praksis samme tid som fastlands-Norge, og bestemmelsen om normaltids bør også gjelde på Svalbard. Det foreslås derfor at svalbardloven § 3 endres slik at det blir klart at også bestemmelser om tid gjelder på Svalbard.

4.12.2 Kjøpsrettslige regler ved salg av måleredskaper

Når måleredskapet er salgsvare, vil kjøpsrettslige regler gjelde i tillegg til de bestemmelser som er foreslått i Justervesenets lovutkast. Begrunnelsen for de foreslåtte reglene er at offentlige myndigheter har en egeninteresse i at måleredskaper som selges skal være pålitelige, uavhengig av partenes interesser. Kjøpsloven regulerer imidlertid forholdet mellom partene og deres interesser. Etter kjøpsloven § 17 før-

ste ledd er det avtalen mellom selger og kjøper som er avgjørende. Kjøpsrettslige regler er fravikelige, slik at partene fritt kan avtale andre krav til måleredskapet enn det som følger av offentligrettslige regler.

4.12.3 Reklamasjon

Etter lov om mål og vekt § 48 annet ledd kan kjøper av måleredskap forlange handelen omgjort senest fire år etter handelens avslutning. Forutsetningen for at bestemmelsen skal få anvendelse, er bl.a. at selger har brutt sin opplysningsplikt om at måleredskapet er underlagt obligatorisk periodisk revisjon, noe som medfører at kjøperen blir påført en regelmessig kostnad i form av justergebyr.

I Justervesenets lovutkast er ordningen med periodisk revisjon ikke foreslått videreført som hovedregel. Justervesenet mener videre at den nye loven bare bør inneholde regler av offentligrettslig karakter, slik at forholdet mellom partene reguleres av kjøpsrettslige regler. Det foreslås derfor ingen egen reklamasjonsbestemmelse i Justervesenets lovutkast.

4.12.4 Regelverk om angivelse av mål og vekt, lov om edelmetaller

Lov om mål og vekt § 50 gir hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om kontroll og beregning av produkters vekt, volumverdi eller alkoholinnhold, og om merking av produkter som underkastes slik kontroll. Det finnes imidlertid også flere bestemmelser i annet regelverk om krav til angivelse av mål og vekt, herunder lov om edelmetaller.

I en del andre land anses regelverk om edelmetaller som et måleteknisk regelverk. Bestemmelser om edelmetaller er fastsatt i egne lover. Det er imidlertid samme myndighet som har overordnet ansvar for edelmetaller og måleteknikk.

I Norge er det et klart skille mellom måleteknikk og edelmetaller både når det gjelder lovgivning og myndighet. Det er Edelmetallkontrollen som fører kontroll med edelmetallers finhet mv. Nærings- og energidepartementet konkluderte i 1994 med at det ikke var naturlig og hensiktsmessig å legge Edelmetallkontrollens virksomhet til Justervesenet. Det ble lagt vekt på at Justervesenet på den tiden ikke hadde egnede laboratoriefasiliteter, faglig kompetanse på området, eller ressurser til overta disse oppgavene. Justervesenet foreslår ingen endringer i lovgivningen og myndighetsfordelingen i forholdet mellom måleteknikk og edelmetallkontroll.

4.12.5 Departementets vurdering

Departementet har vurdert høringsuttalelsene om forholdet til annet regelverk.

EBL er i sin høringsuttalelse opptatt av grenseflaten mot NVE. Departementet forutsetter at Justervesenet i et eventuelt forskriftsarbeid vil samarbeide

med NVE om løsninger. I likhet med OED, i sin høringsuttalelse, legger departementet som et utgangspunkt til grunn at den nye loven også vil komme til anvendelse på området for petroleumsvirksomhet. Departementet anser imidlertid ikke at vedtakelsen av loven medfører en endring av forholdet mellom regelverkene som Justervesenet og Oljedirektoratet forvalter, eller en endring av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom de to etatene. Unntaket for bruk av målenheter i luftfart skal, som Luftfartsdirektoratet viser til, videreføres i medhold av den nye loven.

4.13 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Justervesenet foreslår at den nye loven trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Det foreslås videre at lov om mål og vekt og lov om normaltids oppheves fra samme tid.

De forskriftene som er fastsatt med hjemmel i gjeldende lov om mål og vekt vil være uten rettslig virkning dersom hjemmel for disse ikke videreføres i den nye loven. Justervesenet skal gå igjennom disse forskriftene, men det er foreløpig uvisst om en full gjennomgang lar seg gjennomføre innen ikrafttredelsen av den nye loven.

Justervesenets lovutkast overlater i stor grad de materielle kravene til forskrifter. Det vil i hovedsak være behov for å videreføre de gjeldende tekniske forskrifter i den nye loven. Det samme gjelder de øvrige forskrifter om målenheter, e-merking mv. Justervesenet mener derfor at det er viktig å sikre at disse forskriftene blir videreført inntil det blir foretatt ny vurdering av om det er behov for disse reglene. Det er også behov for å videreføre forskrift om sommertid som er fastsatt med hjemmel i lov om normaltids.

Forskrift om justering står i en særstilling da denne forskriften i stor grad utfyller og presiserer dagens lov. Justervesenet anbefaler at denne forskriften oppheves helt eller delvis samtidig med at loven trer i kraft, og at det i stedet fastsettes en overgangsfor- skrift som regulerer hvilke måleredskaper det skal stilles krav til. Justervesenet foreslår videre at departementet gis hjemmel til å fastsette særskilte overgangsregler.

Departementet slutter seg til Justervesenets vurdering av ikrafttredelse og oppheving av lov om mål og vekt og Justervesenets vurdering av behovet for overgangsbestemmelser.

5. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Sammendrag

Lovregulert måling omfatter mange bransjer som til dels har forskjellig historikk og filosofi med hensyn til bruk av måleredskaper og måleresultater. Lovforslagets mulighet til bedre å kunne optimalisere tilsynsordningen innenfor lovregulert måling, vil der-

for kunne gi forskjellig resultat avhengig av bransje og bruksområde.

5.1.1 Justervesenet som ansvarlig for realisering av målenheter

Lovforslaget forutsetter at Justervesenet har ansvar for at behovet for realisering av målenheter er dekket i Norge. Justervesenet kan igjen utpeke andre laboratorier som er ansvarlig for realisering av bestemte målenheter.

For å være en aktør i den nødvendige nasjonale og internasjonale måletekniske infrastrukturen, forutsettes det at de nasjonale laboratoriene som realiserer målenheter, opprettholder tilstrekkelig nøyaktighet og sikrer tilliten til det norske systemet gjennom kontakt med meterkonvensjonen og andre internasjonale organer. I dagens situasjon er dette arbeidet i begrenset grad brukerfinansiert. Det gis et tilskudd over statsbudsjettet på ca. 20 mill. kroner. Denne finansieringsordningen medfører at alle kalibreringer som er nødvendig å utføre på beste nøyaktighetsnivå i Norge med sporbarhet til de internasjonale SI-enhetene, har en tilsvarende kostnad for brukere i Norge som i de øvrige europeiske land.

For brukerne av nasjonale laboratorier vil muligheten til å utpeke andre laboratorier på enkelte målenheter medføre at det vil være mulig å få utført tilfredsstillende kalibreringer på disse områdene i Norge, istedenfor å være avhengig av å gå til utlandet.

For Justervesenet vil en slik utpeking og oppfølging overfor meterkonvensjonens MRA om gjensidig aksept av nasjonale realiseringer, kreve at Justervesenet har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å forestå dette arbeidet. Dagens situasjon tilsier ikke at Justervesenet har behov for økte ressurser på dette området.

5.1.2 Nærmere krav til målinger

Forslaget åpner for at det kan fastsettes nærmere krav til målinger.

For at det skal kunne fastsettes nærmere krav til måleredskaper stiller formålsparagrafen som krav at det skal bidra til samfunnsøkonomisk lønnsomhet. For Justervesenet innebærer lovforslaget at etaten må ha tilstrekkelig kompetanse og ressurser til utredninger av om krav skal innføres og i tilfelle hvilke krav. Det er ofte lite data tilgjengelig - også internasjonalt - når det skal vurderes å fastsette krav på nye områder. Det kan derfor være nødvendig med prosjekter både på mulig datainnsamling og for å skaffe bedre viten om feilkilder og feilhyppighet for aktuelle situasjoner før det kan gjennomføres en analyse og risikovurdering som grunnlag for en beslutning om å fastsette nærmere krav. Det må antas at ressursbehovet vil være stort i tiden rundt ikrafttredelse av den nye loven fordi det må forventes en del forskriftsar-

beid i denne perioden. For eierne av måleredskaper vil innføring av krav til målinger på nye områder kunne medføre økte kostnader for å oppfylle kravene.

5.1.3 Økt ansvarliggjøring av bruker/eier

For eierne av måleredskaper kan lovforslaget medføre økt krav til egenkontroll og kvalitetsoppfølging. Dette vil øke kostnadene for eierne i den grad systemer for egenkontroll ikke allerede er etablert. Krav til egenkontroll og kvalitetssikring må vurderes separat for den enkelte bransje.

For spesielt små og mellomstore bedrifter kan det å forholde seg til ulike regelverk og pålegg være ressurskrevende. Bruk av og forståelse for egenkontroll hos brukerne vil imidlertid på sikt kunne øke kvalitetsbevisstheten hos brukerne av måleredskaper. Dette vil igjen kunne redusere Justervesenets tilsynsvirkosomhet, og dermed redusere eiernes kostnader knyttet til tilsynet i den grad dette er brukerfinansiert.

For Justervesenet vil økt bruk av egenkontroll hos brukerne medføre redusert behov for tilsyn, og derved redusert ressursbehov. Samtidig vil mulige pålegg til eierne øke Justervesenets behov for ny kompetanse til å vurdere kontrollopplegg og kvalitetssikring hos brukerne. I hovedsak forventes at dette kan skje med opplæring av eksisterende personell.

Innenfor dagens omfang av krav til måleredskaper forventes ikke endret kapasitetsbehov.

5.1.4 Krav til bruk av måleredskapet og angivelse av måleresultatet

For eierne av måleredskaper vil forslaget medføre mer konkrete krav til installasjon/bruk og behandling av måleresultatet. Dette vil kunne lette eiernes arbeid med å spesifisere hva som er nødvendig overfor leverandører av måleredskaper, og vil dessuten redusere risikoen for manipulering av måleresultatet. Dette bør bidra til økt tillit fra eiernes egne kunder.

For Justervesenet vil muligheten til å stille slike krav kunne lette de bestrebelsene som allerede i dag gjøres for å sikre at måleredskapet blir installert og brukt på en forsvarlig måte, og at måleresultatet blir korrekt presentert. Det vil kunne være behov for økt kompetanse, for eksempel på dataoverføring og signalbehandling. Det tas sikte på at dette i hovedsak kan skaffes gjennom opplæring av eksisterende personell.

5.1.5 Krav til justering og tilhørende gyldighetsperiode opphører som hovedregel

For eierne av måleredskaper betyr dette at måleredskapet ikke blir ulovlig i bruk fordi gyldighetsperioden går ut, slik tilfellet er i dag. At bestemmelsen fjernes, vil sikre at eierne ikke kommer i en "ulovlig"

situasjon dersom det har vært praktiske vanskeligheter ved å gjennomføre fornyet justering.

For Justervesenet gir forslaget mulighet til en mer hensiktsmessig utnyttelse av tilsynsressursene. Det vil kunne brukes økte ressurser på områder der det er høy risiko for feil eller feil vil få store konsekvenser, og tilsvarende reduserte ressurser der risikoen vurderes som lav. Et fleksibelt tilsynsopplegg vil kreve god planlegging og logistikkfunksjon for å holde de totale kostnadene nede. Likevel kan det ikke ses bort fra at for eksempel økte reisekostnader vil påløpe. Samlet sett bør imidlertid Justervesenets ressursbehov til tilsynsvirksomhet på nåværende områder kunne reduseres på sikt.

5.1.6 *Tilpassede tilsynsordninger*

Forslaget gir stor fleksibilitet i forhold til hvordan Justervesenet skal gjennomføre sin tilsynsvirksomhet. For eierne av måleredskap vil det være en fordel at det gjennomføres en best mulig tilpasset tilsynsmetodikk og kontrollopplegg fra Justervesenets side. Det er imidlertid ikke mulig å si noe om de samlede konsekvenser for bruker før det er gjennomført en vurdering og beslutning om de konkrete egenkontroll- og tilsynsopplegg for de enkelte bransjer og bruksområder.

For Justervesenet medfører forslaget behov for kompetanse og kapasitet til å foreta vurderinger av hensiktsmessige tilsyns- og kontrollopplegg. Det vil også være behov for kompetanse på revisjon av kvalitetssystemer og bedriftens egne kontrollopplegg. Det totale ressursbehovet antas ikke å øke da behovet for kapasitet til annen tilsynsvirksomhet kan reduseres.

5.2 Oppsummering

Det er vanskelig å si noe presist om hvilke økonomiske konsekvenser lovforslaget vil få for brukere og myndighetene før utfyllende forskrifter er vedtatt og tilsynsopplegg samt finansieringsordning er vurdert. Det må antas at myndighetenes utgifter til tilsyn vil kunne gå ned, mens utgiftene for eierne av måleredskapene det stilles krav til kan tenkes å gå noe opp, avhengig av bransje og eksisterende rutiner. Lovforslaget forventes å gi grunnlag for bedre utnyttelse av samfunnets ressurser, enn hva som er tilfellet med dagens lov.

Lovforslaget vil medføre behov for en utvidelse av kompetansen i Justervesenet, ettersom nye tilsynsmetoder blir tatt i bruk. Dessuten kreves det kompetanse og ressurser til utredning og tekniske undersøkelser knyttet til hvorvidt det skal fastsettes krav, i forbindelse med forskriftsarbeid og til å vurdere i hvilken grad det bør utpekes andre laboratorier til å realisere målenheter. I en overgangsfasen vil det kun-

ne være behov for noe ekstra ressurser til dette arbeidet. Justervesenet vil for øvrig ha behov for ny kompetanse i forbindelse med tilsyn og vurdering av egenkontroll. Beregnet ut fra dagens omfang av lovregulering, forventes dette å kunne dekkes ved opplæring av eksisterende personell. I den grad nye tilsetninger er nødvendig, antas dette i stor grad å kunne skje gjennom naturlig utskiftning.

6. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Arne L. Haugen og Lise Wiik, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Aud Herbjørg Kvalvik, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, lederen Lars Peder Brekk, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til Ot.prp. nr. 81 (2005-2006) og de forslag som fremmes der. Komiteen viser til at forslag om lov om målenheter, måling og normaltid erstatter lov av 31. oktober 1946 nr. 2 om mål og vekt. Komiteen viser til at det var et behov for en modernisering av gjeldende lov, for å tilfredsstille internasjonalt regelverk, og for å øke graden av fleksibilitet som tilsyns- og faglig myndighet kan arbeide under. Komiteen anser det som en positiv utvikling at loven åpner for at flere enn fagmyndigheten på området kan utføre tilsynsoppgaver innenfor rammen av klare ansvarsforhold. Komiteen viser til at departementet i sitt arbeid i stor grad har vektlagt de innspill som høringsinstansene har kommet med.

Komiteen mener at man ved utarbeidelse av nytt regelverk skal være forsiktig med bruk av fullmaktslovgivning. Komiteen er oppmerksom på at lovforslaget legger opp til fullmakter når det gjelder utarbeidelse av forskrifter, og vil i den anledning vise til lovforslagets formålsparagraf som legger vekt på en effektiv bruk av samfunnets ressurser. Komiteen viser i denne sammenheng også til departementets vurdering av formålsparagrafen, der det fremkommer at denne er utformet slik at det ikke er anledning til å utforme forskrifter som ikke bidrar til mest mulig effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser, eller ivaretar beskyttelsesverdige interesser. Komiteen vil understreke behovet for utstrakt dialog og kontakt med berørte parter ved utforming av forskriftsregelverket som vil følge loven.

7. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om målenheter, måling og normaltid

Kapittel 1 Innledning

§ 1 Formål

Lovens formål er å sikre en måleteknisk infrastruktur som har tillit nasjonalt og internasjonalt samt å bidra til en effektiv bruk av samfunnets ressurser.

Loven skal bidra til at målinger og måleresultater er tilfredsstillende nøyaktige ut fra formålet om effektiv bruk av samfunnets ressurser og ivaretagelse av beskyttelsesverdige interesser.

§ 2 Virkeområde og definisjoner

Denne lov stiller bare krav til måleredskaper, målinger (bruk av måleredskaper), angivelse av måleresultater og produkters kvantitative innhold når dette er særlig bestemt i eller i medhold av denne lov. Loven gjelder ikke for målinger og anvendelse av måleresultater til privat bruk.

Med måling forstås i denne lov bruk av måleredskaper eller målemetoder med det formål å bestemme den kvantitative størrelsen på det som måles. Den kvantitative størrelsen (måleresultatet) angis i målenheter, prosent eller antall.

Med måleredskap forstås i denne lov ethvert redskap, utstyr, instrument eller system som brukes for å fremskaffe et måleresultat. Justervesenet kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette nærmere bestemmelser om hva som skal anses som måleredskap eller deler av et måleredskap etter første punktum. Departementet kan på samme måte også fastsette at noe som er et måleredskap etter loven, likevel ikke skal betraktes som måleredskap.

§ 3 Myndighet

Justervesenet er nasjonal måleteknisk myndighet. Kongen kan fastsette at andre enn Justervesenet skal være måleteknisk myndighet på særskilte områder. Myndigheten har på disse særskilte områdene samme myndighet som den Justervesenet er gitt i denne lov, med mindre annet er bestemt.

Myndigheten skal ha nødvendig måleteknisk kompetanse og dokumentert sporbarhet for de målinger myndigheten foretar. Departementet kan fastsette nærmere krav til myndighetens kompetanse og andre forhold av betydning for myndighetens måletekniske virksomhet etter loven.

Kapittel 2 Grunnleggende måleteknisk infrastruktur

§ 4 Målenheter

Kongen fastsetter i forskrift de målenheter som gjelder i Norge.

Kongen kan i forskrift tillate at andre målenheter i særlige tilfeller kan angis i tillegg til de gjeldende målenheter.

§ 5 Realisering av målenheter

Det nasjonale behovet for realisering av målenheter skal være dekket. Justervesenet skal sette i verk nødvendige tiltak for å sikre dette.

Dersom Justervesenet ikke selv realiserer de målenheter det er behov for, kan Justervesenet utpeke laboratorier som skal ha ansvar for å realisere en eller flere målenheter som skal være nasjonal referanse for andre målinger. Justervesenet kan stille vilkår for utpekingen samt endre eller trekke tilbake utpekingen.

Kongen kan i forskrift fastsette kriterier for utpeking, endring og tilbaketrekking av utpeking av laboratorier.

§ 6 Norsk normaltid

Normaltiden i Norge er én time foran koordinert universaltid (UTC+1).

Kongen kan fastsette en avvikende normaltid for særskilte årstider.

Kapittel 3 Krav ved salg mv. av måleredskaper

§ 7 Krav til måleredskapers egenskaper ved salg mv.

Kongen kan i forskrift bestemme at det skal fastsettes nærmere krav til måleredskaper som tilbys for salg eller selges, når det

- stilles krav til slike måleredskaper når de brukes, jf. kapittel 4,
- følger av internasjonale forpliktelser at krav skal stilles eller
- ellers anses nødvendig for å sikre lovens formål, jf. § 1.

De nærmere krav som skal stilles til disse måleredskapenes egenskaper, fastsettes av Justervesenet i forskrift eller enkeltvedtak.

Kongen kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette at også andre former for overdragelse skal likestilles med salg etter denne lov.

§ 8 Samsvarsvurdering

Samsvarsvurdering som fastslår at måleredskapet oppfyller fastsatte krav (beslutning om samsvar), skal være gjennomført og dokumentert før måleredskapet tilbys for salg, med mindre annet er bestemt av Justervesenet. Med samsvarsvurdering forstås i denne lov en vurdering som avgjør om et måleredskap

har slike egenskaper at det oppfyller de kravene som er fastsatt i eller i medhold av denne lov.

Justervesenet fastsetter i forskrift hvilke samsvarsvurderinger som skal foretas og prosedyrer for gjennomføring av samsvarsvurderinger. I særlige tilfeller kan Justervesenet fastsette krav til samsvarsvurderinger og prosedyrer for samsvarsvurderinger i enkeltvedtak.

§ 9 *Bortfall av beslutning om samsvar*

Justervesenet kan i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at beslutning om samsvar skal ha begrenset gyldighetstid. Ved fornyet beslutning om samsvar skal de krav som foreligger på fornyelsestidspunktet legges til grunn, med mindre særlige forhold tilsier noe annet.

Beslutning om samsvar kan også bli ugyldig før gyldighetstidens utløp dersom det viser seg at de krav som ligger til grunn for beslutningen, er klart mangelfulle. Endelig vedtak om at beslutningen er ugyldig, kan tidligst fattes av Justervesenet ett år etter at varsel om ugyldigheten er gitt i Norsk Lysingsblad eller på annen hensiktsmessig måte. Dersom videre tilbud og salg av måleredskapet kan få store samfunnsmessige konsekvenser, kan departementet vedta at beslutningen umiddelbart skal erklæres ugyldig.

Kapittel 4 Krav ved bruk av måleredskaper (målinger)

§ 10 *Krav til målinger for å sikre tilstrekkelig nøyaktige måleresultater*

Kongen fastsetter i forskrift hvilke bruksformål som de nærmere kravene til måleredskaper og målemetoder fastsatt i medhold av kapittelet her, skal gjelde for. Med bruksformål menes hva det måleresultatet som er fremskaffet ved målingen, skal anvendes til.

I de tilfeller krav skal gjelde, jf. første ledd, fastsetter Justervesenet i forskrift eller enkeltvedtak

- a) nærmere krav til måleredskapers egenskaper når de er i bruk,
- b) nærmere bestemmelser om måleredskapers tillatte bruksformål og
- c) krav til bruk, installasjon, vedlikehold, omgivelser og andre forhold som kan påvirke det måleresultatet som fremskaffes ved bruk av et måleredskap.

Krav etter bestemmelsen her kan kun fastsettes når dette anses nødvendig for å sikre lovens formål om tilstrekkelig nøyaktige målinger og måleresultater.

§ 11 *Krav til bruk av særskilte måleredskaper og målemetoder*

Når det etter § 10 er bestemt at det skal stilles krav til målinger foretatt for bestemte bruksformål, kan Justervesenet i forskrift eller enkeltvedtak fastsette hvilke måleredskaper og målemetoder som skal være tillatt brukt ved måling for disse bruksformålene.

§ 12 *Krav til måleredskaper som allerede er tatt i bruk*

Krav til måleredskaper gjelder også for måleredskaper som allerede er i bruk når kravene fastsettes. Justervesenet fastsetter i forskrift eller enkeltvedtak i hvilken grad nye krav til måleredskaper likevel ikke skal gjelde for måleredskaper som allerede er tatt i bruk.

§ 13 *Krav til gyldig beslutning om samsvar*

Dersom måleredskap er underlagt krav om beslutning om samsvar etter § 8, er måleredskapet kun tillatt å bruke når det foreligger slik beslutning. Justervesenet kan gi unntak fra dette kravet. I de tilfeller der beslutningen er ugyldig i medhold av § 9 annet ledd, er måleredskapet ikke lenger tillatt å bruke.

§ 14 *Krav på grunn av måleredskapets plassering*

Bestemmelsene i dette kapittelet kommer også til anvendelse på måleredskaper som det ikke gjelder nærmere krav til etter § 10, dersom

- a) måleredskapet befinner seg på samme sted som måleredskaper det stilles nærmere krav til, og
- b) måleredskapet kan forveksles med de måleredskapene som er underlagt nærmere krav.

Kapittel 5 Krav ved angivelse av måleverdier

§ 15 *Krav ved angivelse av måleresultater*

Det skal være samsvar mellom det reelle måleresultatet og det måleresultatet som angis, i de tilfeller hvor det stilles krav til målingen og måleresultatet etter kapittel 4, jf. § 10.

Justervesenet kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette nærmere krav til hvordan tilfredsstillende angivelse av måleresultater skal sikres og når samsvar anses å foreligge.

§ 16 *Krav til produkters kvantitative innhold*

Departementet kan i forskrift fastsette

- a) at produkter bare kan markedsføres eller selges i bestemte kvantitative størrelser, og
- b) at et produkts vekt, volum, alkoholinhold eller annet kvantitativt innhold skal angis på produktet.

Når det kvantitative innholdet angis for et produkt, kan Justervesenet i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke krav som skal gjelde til

- a) produktets kvantitative innhold, herunder hvordan det kvantitative innholdet skal beregnes,
- b) kontroll av produktets kvantitative innhold, herunder krav om godkjennelsesordninger, og
- c) merking som skal gi informasjon om produktets kvantitative innhold, herunder særlige krav til merking av produkter som er underlagt kontroll etter bestemmelsen her.

Kapittel 6 Særlige plikter og krav

§ 17 Plikter for å sikre etterlevelse av regelverket

Departementet kan i forskrift bestemme at de ansvarlige etter denne lov selv skal iverksette konkrete tiltak for å sikre etterlevelse av regelverket. Departementet kan også stille krav om godkjenningsordninger for måleredskaper under bruk.

De ansvarlige etter denne lov skal sørge for at det er mulig å gjennomføre kontroll med at lovens krav er oppfylt. Justervesenet kan gi nærmere bestemmelser om dette i forskrift eller enkeltvedtak.

Departementet kan i forskrift pålegge den som selger eller på annen måte overdrar måleredskaper

- a) å informere kjøper av et måleredskap om at måleredskapet er underlagt spesielle krav etter denne lov eller etter bestemmelser fastsatt i medhold av loven, og
- b) å rapportere til Justervesenet ved salg av måleredskaper.

§ 18 Plikter for andre som har oppgaver i forhold til måleredskaper og målinger

Reparatør, installatør, den som vedlikeholder og andre som har oppgaver i forhold til målinger og måleredskaper som er underlagt krav fastsatt i eller i medhold av denne lov, må ha tilstrekkelig kompetanse for de oppgavene de utfører. Kompetansen må kunne dokumenteres på forespørsel fra Justervesenet. Justervesenet kan i forskrift eller enkeltvedtak presisere nærmere hva som er tilstrekkelig kompetanse. Departementet kan i forskrift stille krav til godkjenningsordninger når dette anses nødvendig for å sikre tilstrekkelig kompetanse hos disse aktørene.

Departementet kan i forskrift også fastsette at slike aktører må gi melding til Justervesenet ved utføring av oppdrag knyttet til målinger og måleredskaper.

§ 19 Krav til merking av måleredskaper

Justervesenet kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette at måleredskaper skal merkes med

- a) godkjennings- eller kontrollmerke, herunder krav om henvisning til godkjenningsdokument,

- b) produkttekniske spesifikasjoner,
- c) gjeldende betingelser for bruk av måleredskapet og
- d) hvem som er leverandør eller produsent av måleredskapet og identifikasjonsnummer på måleredskapet.

Kapittel 7 Tilsyn

§ 20 Tilsyn

Justervesenet fører nødvendig tilsyn med at bestemmelsene fastsatt i eller i medhold av denne lov etterleves.

Justervesenet kan overlate til andre med særlig kompetanse og tilstrekkelig uavhengighet å utføre tilsynsoppgaver på sine vegne. Bestemmelsene i §§ 22-24 gjelder tilsvarende for den som utfører tilsynsoppgaver på vegne av Justervesenet, med mindre Justervesenet bestemmer noe annet.

§ 21 Justervesenets utførelse av kontroll på anmodning

Justervesenet kan på anmodning kontrollere tilstanden til et måleredskap i forhold til regelverket dersom

- a) det er umulig eller uforholdsmessig vanskelig å få kontrollert at redskapet oppfyller de fastsatte krav på annen måte, eller
- b) det foreligger andre særskilte grunner som tilsier en slik kontroll.

Merkostnader som Justervesenet har ved å utføre kontrollen, skal belastes rekvirenten fullt ut.

§ 22 Uhindret adgang

Justervesenet skal ha uhindret adgang til steder og innretninger når dette anses nødvendig for å føre tilsyn etter denne lov.

Om nødvendig kan det kreves bistand fra politiet for å sikre slik adgang.

Justervesenet har ikke adgang til private hjem med mindre det foreligger annet rettsgrunnlag.

§ 23 Rett til opplysninger

Justervesenet kan kreve at produsenter, importører, forhandlere og andre som overdrar produkter og måleredskaper, brukere av måleredskaper, reparatører, installatører, den som vedlikeholder og andre som har oppgaver i forhold til målinger og måleredskaper, legger fram opplysninger som er av betydning for tilsynet.

Tilsvarende opplysningsplikt gjelder for ansatte og andre som opptrer på vegne av den som omfattes av første ledd.

Justervesenet kan fastsette nærmere bestemmelser om hvordan opplysningene skal gis.

§ 24 *Praktisk bistand og tilretteleggelse for tilsynsarbeidet*

Enhver som underlegges tilsyn etter denne lov, skal sørge for å legge forholdene til rette for at tilsynet praktisk kan gjennomføres og gi den nødvendige bistand under tilsynet.

Den som det føres tilsyn med, kan ikke kreve å få dekket kostnader som er påført under utførelse av nødvendig tilsyn.

Justervesenet kan i forskrift eller enkeltvedtak fastsette nærmere bestemmelser om hvordan forholdene skal legges til rette for utførelse av tilsynet.

§ 25 *Opplysninger for å vurdere behovet for nye regler mv.*

Justervesenet kan i rimelig utstrekning kreve opplysninger om og undersøke faktiske forhold som anses nødvendig for å vurdere om det foreligger behov for å iverksette nye regler eller virkemidler som skal sikre lovens formål. Slike opplysninger vil kunne omfatte teknisk tilstand på måleredskaper, rutiner og prosedyrer for målemetoder og statistikk.

Kapittel 8 Reaksjoner ved brudd på regelverket

§ 26 *Retting, stansing og ubrukbargjøring*

Ved brudd på bestemmelsene i denne lov eller på bestemmelser fastsatt i medhold av loven kan Justervesenet kreve forholdet rettet innen en fastsatt frist.

Dersom det ulovlige forholdet er vesentlig, skal Justervesenet kreve at det ulovlige forhold umiddelbart stanses med mindre stansing må anses sterkt urimelig. Når retting etter første ledd ikke er foretatt innen fastsatt frist, kan dette i seg selv medføre at forholdet anses som vesentlig. Ved pålegg om stansing kan Justervesenet også kreve at måleredskaper eller innretninger som presenterer et måleresultat, skal merkes, forsegles, fjernes eller på annen måte ubrukbargjøres inntil forholdet er rettet.

Dersom det er grunn til å tro at den ansvarlige ikke selv vil etterfølge kravet om stansing, eller det av andre grunner anses hensiktsmessig, kan Justervesenet selv iverksette nødvendig tiltak for å hindre det ulovlige forholdet, herunder merke, forsegle, midlertidig fjerne eller på annen måte ubrukbargjøre måleredskapet. Kostnadene ved Justervesenets gjennomføring av stansing dekkes av den ansvarlige.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om når stansing skal pålegges.

§ 27 *Omsetningsforbud og tilbaketrekking*

Dersom produkter og måleredskaper ikke tilfredsstillt krav fastsatt i eller i medhold av denne lov, kan Justervesenet vedta forbud mot omsetning av disse produktene og måleredskapene. Justervesenet kan også kreve at produkter og måleredskaper

som allerede er lagt ut for salg eller annen type omsetning, blir trukket tilbake. Omsetningsforbud og pålegg om tilbaketrekking kan vedtas for enkeltprodukter og enkeltredskaper eller for angitte varepartier, produksjonsserier o.l. Bestemmelsen i § 26 tredje ledd gjelder tilsvarende ved vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 28 *Tilbakekall av godkjenning*

Justervesenet kan kalle tilbake en godkjenning gitt etter denne lov eller etter bestemmelser fastsatt i medhold av loven dersom:

- a) den som har godkjenningen, eller en som opptrer på dennes vegne, overtrer bestemmelser i denne lov eller bestemmelser fastsatt i medhold av loven, og
- b) det anses uforsvarlig å la godkjenningen fortsatt gjelde.

§ 29 *Tvangsmulkt*

Justervesenet kan ilegge tvangsmulkt for å sikre at plikter etter denne lov eller etter bestemmelser fastsatt i medhold av loven blir oppfylt. Tvangsmulkt kan ilegges som en engangsmulkt eller løpende mulkt inntil det forhold som begrunner tvangsmulkten er opphørt.

Justervesenet kan frafalle påløpt tvangsmulkt helt eller delvis.

Kongen kan gi forskrifter om tvangsmulkten størrelse og varighet og eventuelle andre bestemmelser om fastsettelse og gjennomføring.

§ 30 *Overtredelsesgebyr*

Justervesenet kan ilegge den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i §§ 4, 7-9, 10 annet ledd og 11-13 (jf. §§ 10 første ledd og 14), 15-19 og 22-25 overtredelsesgebyr. Det samme gjelder ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i forskriften er fastsatt at overtredelse av den aktuelle bestemmelse kan medføre slik administrativ sanksjon.

Når ikke annet er fastsatt, er fristen for å betale overtredelsesgebyret fire uker. Kongen gir forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr. Det fastsettes enten kriterier for utmåling av overtredelsesgebyret og et maksimumsbeløp eller faste satser som overtredelsesgebyret utmåles etter. Forskriften kan også inneholde bestemmelser om rente og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyr ikke blir betalt ved fall.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr etter bestemmelsen her når overtredelsen er begått av noen som har handlet på vegne av foretaket. Dette gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredel-

sesgebyr. Med foretak menes her selskap, enkeltpersonforetak, forening eller annen sammenslutning, stiftelse, bo eller offentlig virksomhet.

Ved avgjørelsen av om et foretak skal ilegges overtredelsesgebyr, skal det særlig legges vekt på

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,
- d) om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse og
- f) foretakets økonomiske evne.

Kapittel 9 Utfyllende bestemmelser

§ 31 Gebyrer og avgifter

Departementet kan gi forskrifter om gebyrer for behandling av godkjenninger og andre vedtak fastsatt etter denne lov eller etter bestemmelser fastsatt i medhold av loven. Departementet kan også i forskrift pålegge gebyrer for tilsyn og kontroll som gjennomføres for å sikre at loven eller bestemmelser fastsatt i medhold av loven blir fulgt. Gebyrene skal gå til å dekke kostnadene ved den måletekniske virksomheten.

Dersom det ikke anses hensiktsmessig å pålegge den enkelte gebyrer direkte, kan departementet i forskrift fastsette en generell avgift som skal dekke kostnadene ved den måletekniske virksomheten.

Departementet kan gi forskrifter om betaling for de tjenester som utføres av Norsk Akkreditering.

Ved forsinket betaling av gebyrer og avgifter, skal det betales rente i samsvar med lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Pålegg om gebyrer og avgifter er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 32 Saksbehandlingsregler

Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter om saksbehandling etter denne lov.

Kapittel 10 Avsluttende bestemmelser

§ 33 Ikrafttredelse

Denne loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 34 Oppheving og endring av andre lover

Når denne loven trer i kraft, oppheves følgende lover:

1. Lov 29. juni 1894 nr. 1 um sams normaltids fyr kongeriket Norig.
2. Lov 31. oktober 1946 nr. 2 om mål og vekt.

Fra samme tid skal § 3 i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard lyde:

Love om offentlige tjenestemenn, om betaling for offentlige forretninger, om mynt, mål og vekt, *om tid*, om formidling av landsdekkende postsendinger, om elektronisk kommunikasjon, om arbeidervern og om arbeidstvister skal gjelde for Svalbard med de endringer som Kongen fastsetter av hensyn til de stedlige forhold.

§ 35 Overgangsbestemmelser

Forskrifter gitt med hjemmel i lov 31. oktober 1946 nr. 2 om mål og vekt og log 29. juni 1894 nr. 1 um sams normaltids fyr kongeriket Norig gjelder også etter at loven her har trådt i kraft, med mindre de strider mot bestemmelser i denne lov eller bestemmelser fastsatt i medhold av loven.

Departementet fastsetter i forskrift hvilke måleredskaper som det skal videreføres nærmere krav til, og i hvilke situasjoner, i en overgangsperiode inntil ny vurdering av om nærmere krav skal gjelde er foretatt i medhold av §§ 7 og 10.

Departementet kan også fastsette andre særskilte overgangsregler i forskrift.

Oslo, i næringskomiteen, den 30. november 2006

Lars Peder Brekk

leder

Kåre Fostervold

ordfører

